

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, lipiec 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/80/2011

SPOŁECZNA PERCEPCJA CEN

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Ostatnie miesiące upływają pod znakiem ciągłych podwyżek cen. Na początku roku Polacy odczuli wzrost cen pieczywa. Kolejne miesiące przyniosły dalsze podwyżki cen – benzyny i cukru, którego wartość rynkowa wzrosła w ciągu dwóch miesięcy niemal dwukrotnie. Te pojedyncze przykłady podwyżek, o których szczególnie głośno było w mediach, znajdują odzwierciedlenie w danych statystycznych. Jak podał GUS, w maju inflacja była najwyższa od 10 lat – wyniosła 5 proc. w stosunku rocznym. W ciągu ostatniego roku najbardziej zdrożały paliwa (o 12 proc.) i żywność (o 9 proc.)¹.

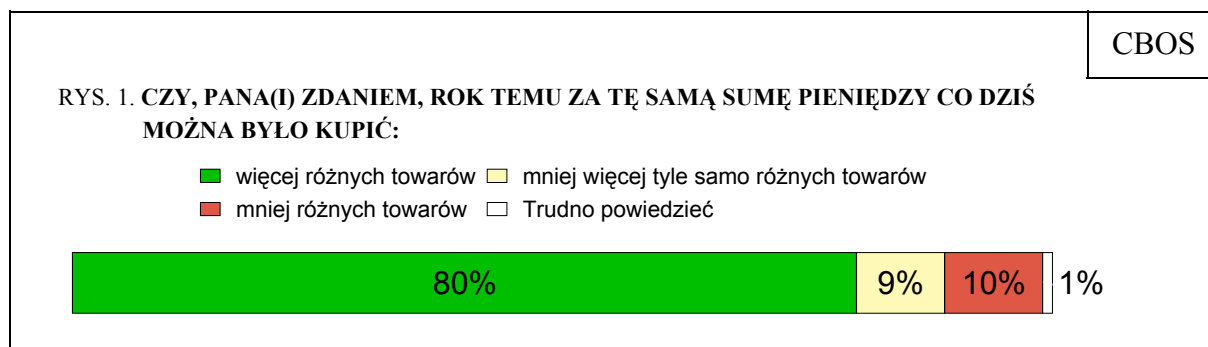
W naszym czerwcowym sondażu² postanowiliśmy sprawdzić, jak te twarde wskaźniki przekładają się na społeczną percepcję cen. Czy Polacy odczuwają ich wzrost, a jeśli tak, to ceny których produktów szczególnie, ich zdaniem, wzrosły?

PERCEPCJA SIŁY NABYWCZEJ PIENIĄDZA

Zdecydowana większość badanych (80%) przyznaje, że rok temu za tę samą sumę pieniędzy co dziś można było kupić więcej różnego rodzaju towarów. W mniejszości pozostają ankietowani twierdzący, iż w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy siła nabywcza pieniądza wzrosła (10% wskazań) lub nie uległa zmianie (9%).

¹ Zob. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_ch_inflacja_05m_2011.pdf (dostęp 20 czerwca 2011 roku).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (253) przeprowadzono w dniach 2 – 8 czerwca 2011 roku na liczącej 1164 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Chociaż we wszystkich grupach społecznych dominują osoby uważające, że ceny różnych towarów wzrosły, pogląd ten jest nieco częstszy wśród respondentów relatywnie mniej zadowolonych z warunków ekonomicznych swoich gospodarstw domowych, osób gorzej sytuowanych i wykształconych. O spadku siły nabywczej pieniądza częściej też przekonani są renciści (88%) i bezrobotni (87%), a w grupach społeczno-zawodowych – rolnicy (87%). Opinia ta jest natomiast rzadziej podzielana przez badanych pracujących na własny rachunek (72%) – zob. tabele aneksowe.

Warto nadmienić, że percepcja inflacji w zasadzie nie pozostaje w związku z czerwcowymi ocenami sytuacji gospodarczej kraju³. Sceptycyzmu w opiniach o kondycji polskiej gospodarki⁴ – przynajmniej w chwili obecnej – nie można więc łączyć z postrzeganym wzrostem cen w stosunku do ubiegłego roku.

OPINIE O CENACH RÓŻNYCH TOWARÓW

W opiniach na temat aktualnych cen niemal wszystkich omawianych towarów dominuje pogląd, że plasują się one na poziomie wyższym niż przed rokiem.

Ankietowani powszechnie odczuwają podwyżkę cen **paliw** (95%, w tym 85% zdecydowanie) i **artykułów spożywczych**, takich jak: cukier i wyroby cukiernicze (95%, w tym 76% zdecydowanie), produkty zbożowe (93%, w tym 61% zdecydowanie), mięso i wędliny (90%), nabiał (89%) oraz warzywa i owoce (86%).

Prawie trzy czwarte badanych uważa, że w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy podrożały papierosy (74%) i lekarstwa (73%), dwie trzecie respondentów (66%) dostrzega wzrost cen środków czystości, ponad połowa (57%) – odzieży i obuwia, a niespełna połowa (48%) – napojów alkoholowych.

³ Tau-b=0,07; p<0,05.

⁴ Zob. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w czerwcu”, czerwiec 2011 (oprac. N. Hipsz).

Mniej respondentów twierdzi, że w porównaniu z sytuacją sprzed roku zdrożały gazety i czasopisma (42%) oraz sprzęt elektroniczny (30%) – w obu przypadkach opinie takie są równie częste jak pogląd, że ceny tych towarów się nie zmieniły (odpowiednio: 38% i 34%).

Tabela 1

Czy, w Pana(i) odczuciu, w porównaniu z sytuacją sprzed roku, ceny [...] są:	Zdecydowanie niższe	Nieco niższe	Mniej więcej takie same	Nieco wyższe	Zdecydowanie wyższe	Trudno powiedzieć
	w procentach					
– benzyny, oleju napędowego	1	0	0	10	85	4
	1			95		
– cukru i wyrobów cukierniczych	1	0	2	19	76	2
	1			95		
– produktów zbożowych (pieczywa, mąki, makaronów)	1	0	4	32	61	2
	1			93		
– mięsa, wędlin	1	1	5	36	54	3
	2			90		
– nabiału (jajek, mleka, masła, sera)	1	0	7	37	52	3
	1			89		
– warzyw i owoców	1	1	9	32	54	3
	2			86		
– papierosów	1	0	1	20	54	24
	1			74		
– lekarstw	1	0	12	26	47	14
	1			73		
– środków higieny (mydła, środków higieny osobistej, proszków i płynów do prania, czyszczenia itp.)	1	0	27	38	28	6
	1			66		
– odzieży, butów	0	1	33	35	22	9
	1			57		
– napojów alkoholowych (piwa, wina, wódki)	0	1	27	29	19	24
	1			48		
– gazet, czasopism	0	1	38	28	14	19
	1			42		
– sprzętu elektronicznego	0	15	34	20	10	21
	15			30		

Percepcji wzrostu cen większości artykułów, o które pytaliśmy, sprzyja gorsza sytuacja materialna, niższe wykształcenie oraz zamieszkiwanie w mniejszej miejscowości. Wyjątkiem od tej reguły są opinie o cenach benzyny i oleju napędowego, których podwyżkę w większym stopniu odczuły osoby lepiej sytuowane i wykształcone. O wzroście cen

większości towarów rzadziej mówią uczniowie i studenci, którzy bardziej niż pozostali badani odczuli jedynie podwyżkę cen papierosów. Z kolei respondenci relatywnie starsi, w tym emeryci i renciści, częściej dostrzegają wzrost cen lekarstw. Przedstawiciele dwóch ostatnich kategorii oraz osoby w wieku 65 lat i więcej wyraźnie najrzadziej natomiast przyznają, iż w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy zdrożały napoje alkoholowe.

Rekordowa w stosunku rocznym inflacja znajduje potwierdzenie w społecznej percepcji cen: Polacy powszechnie uważają, że rok temu za tę samą sumę pieniędzy co dziś można było kupić więcej różnego rodzaju towarów; na ogół też odczuwają wzrost cen poszczególnych produktów.

Zdecydowana większość badanych mówi o podwyżce cen artykułów spożywczych i paliw. Przekonanie o wzroście cen jest wyrażane najrzadziej w odniesieniu do gazet, czasopism i sprzętu elektronicznego, ale nawet w przypadku tych towarów jedynie nieliczni są skłonni przyznać, że ich ceny są dziś niższe niż przed rokiem.

Opracowała
Natalia HIPSZ

A N E K S

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, rok temu za tę samą sumę pieniędzy co dziś można było kupić:				Liczba osób
		więcej różnych towarów	mniej więcej tyle samo różnych towarów	mniej różnych towarów	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		80	9	10	1	1164
Płeć	Mężczyźni	79	9	11	1	551
	Kobiety	82	8	9	1	613
Wiek	18-24 lata	78	10	12	1	146
	25-34	80	11	9		236
	35-44	80	9	10	1	192
	45-54	85	5	8	2	184
	55-64	79	7	13	1	198
	65 lat i więcej	82	8	8	1	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	86	5	7	2	449
	Miasto do 20 tys.	78	8	14		150
	20-100 tys.	71	13	16	0	228
	101-500 tys.	85	9	5	1	189
	501 tys. i więcej mieszk.	74	13	11	1	149
Wykształcenie	Podstawowe	85	7	7	1	276
	Zasadnicze zawodowe	81	8	9	2	288
	Średnie	80	8	12	1	394
	Wyższe	75	13	11	1	207
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	78	15	6	1	102
	Średni personel, technicy	79	8	13		45
	Pracownicy adm.-biurowi	77	9	14		68
	Pracownicy usług	80	6	14		62
	Robotnicy wykwalifikowani	83	4	11	2	155
	Robotnicy niewykwalifik.	83	10	7		63
	Rolnicy	87	2	8	3	61
	Pracujący na własny rach.	72	10	19		50
Bierni zawodowo	Renciści	88	5	6	2	68
	Emeryci	81	7	10	2	256
	Uczniowie i studenci	76	12	12		93
	Bezrobotni	87	7	5	1	71
	Gospodynie domowe i inni	71	20	7	2	70
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	75	11	14		166
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	81	5	13	1	100
	sekt. pryw. poza rolnict.	83	8	8	1	263
	prywatnym gosp. rolnym	88	4	5	3	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	88	4	8		179
	501-750	83	5	10	2	156
	751-1000	86	7	6	1	200
	1001-1500	79	10	9	1	179
	Powyżej 1500 zł	69	16	15	0	161
Ocena własnych war. mater.	Złe	85	5	9	1	172
	Średnie	82	7	10	1	550
	Dobre	77	12	10	1	442
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	85	6	9		45
	Raz w tygodniu	80	8	11	1	529
	1-2 razy w miesiącu	87	6	6	1	199
	Kilka razy w roku	76	11	12	1	259
	W ogóle nie uczestniczy	79	11	8	2	132
Poglądy polityczne	Lewica	78	9	12	1	179
	Centrum	85	9	7		361
	Prawica	80	9	10	1	329
	Trudno powiedzieć	77	8	13	3	296